

Poikkeusaikana elvytys on paikallaan

(HS, Vieraskynä, 16.12.2008)

Poikkeuksellisissa oloissa ei noudateta normaaleja menettelyjä, vaan silloin ryhdytään poikkeuksellisiin toimiin, toteaa Sixten Korkman.

Onko elvytyksen laaja kannatus osoitus talouspoliittisen ajattelun suunnanmuutoksesta? Miksi Suomessa suhtaudutaan nyt elvytykseen paljon myönteisemmin kuin 1990-luvun alussa? Onko tiukka kamreerijattelu vihdoin mennyt ja Keynes taas muodissa, kuten Paavo Rautio antoi ymmärtää Merkintöjäläpälstalla (Krapularyyppy pääsi pannasta, HS 10.12.)? Kysymys on aiheellinen, ja rinnastus tuo esille pian kymmenen vuotta täyttävän euron merkityksen.

Kesäkuussa 1991 markka kytkettiin yksipuolisesti ecuun, laskennalliseen eurovaluuttaan, muuttamatta markan arvoa. Tämä tapahtui Suomen Pankin vaatimuksesta ja vastoin pääministeri Esko Ahon tahtoa. Aho esitti markan devalvointia. Itse perustelin kokouksessa devalvaation tarvetta. Valtiovarainministeri Iiro Viinanen sen sijaan yhtyi Suomen Pankin kantaan.

Päätös oli raju, sillä lama teki tuloaan. Suomen kilpailukyky oli keho, vaihtotaseen alijäämä iso ja valtion velkaantuminen kovassa kasvussa. Päätöksestä jäi kaiketi Esko Aholle kivi kenkään. Itse pidin sitoutumista yliarvostettuun markkaan kohtalokkaana, koska talous jo muutenkin kärsi konkurssikierteestä ja korkotasoa kohottavasta luottamuspulasta

Pankkien jälleenrahoittaminen kävikin ajan mittaan erittäin vaikeaksi, ja myös valtion ulkomainen lainansaanti oli uhattuna. Tätä taustaa vasten ei voinut suositella aktiivista ja laajaa elvyttämistä; se olisi vain kohottanut korkotasoa entisestään ja lisännyt konkurssseja. Suurimmat talouspolitiikan virheet tehtiin silloin toki korkeasuhdanteessa, mutta ecupäätös sinetöi kansantalouden suunnan kohti haaksirikkoa.

Nyt Suomi on jo vuosikymmenen ajan nauttinut rahaliiton eduista. Niistä vähäisin ei ole se, että korkotaso on matala ja juuri nyt edelleen aleneva. Emme kärsi valuuttakeinottelusta, korkopiikkejä ei ole näkyvissä, eikä rahoitusmarkkinoilla tunneta Suomea kohtaan mitään erityistä luottamuspulaa.

Meillä on nyt etua myös siitä, että julkinen velka on pieni, vaihtotase ylijäämäinen ja kilpailukyky hyvä. Näissä oloissa on olemassa kaikki edellytykset elvytyspolitiikan harjoittamiseen. Viennin ja investointien supistuessa jyrkästi siihen on myös ilmeistä tarvetta.

Suomen elvytys ei tietenkään käännä maailmantalouden menoaa, josta olemme kovin riippuvaisia. Meidänkin kannaltamme on ratkaisevaa, että raha- ja finanssipolitiikka on elvyttävää niin Yhdysvalloissa kuin Euroopassakin. Voimme kuitenkin myös omin toimin jonkin verran rajoittaa työttömyyden kasvua, joka voi kriisin takia herkästi tulla nyt arvioitua suuremmaksi.

Takavuosien hyvä taloudenpito antaa meille tiettyä liikkumatilaa ja sopeutumisaikaa. Tuota liikkumatilaa on nyt syytä käyttää. Suomen finanssipolitiikan kannalta olot ovat nyt ratkaisevasti toisenlaiset kuin 1990-luvun laman aikana. Toki liikkumatilalla on nytkin rajansa, ja siksi elvytyspolitiikan toimet kaipaavat tarkkaa harkintaa.

Pitkään on vallinnut konsensus siitä, että valtion tulee pidättäytyä finanssipoliittisesta aktivismista ja vain annettava niin sanottujen automaattisten vakauttajien toimia. Nyt Atlantin molemmin puolin kuitenkin puuhataan toinen toistaan suurempia elvytyspaketteja. Nähdäkseni kysymys ei silti ole paradigman muutoksesta. Pikemminkin kyse on siitä, että nykyinen kriisi on poikkeuksellisen raju – pahin, mitä koko sotien jälkeisenä aikana on nähty.

Poikkeuksellisissa oloissa ei noudateta normaaleja menettelyjä, vaan silloin ryhdytään poikkeuksellisiin toimiin. Näin tapahtuu nyt rahapolitiikassa ja rahoitusmarkkinoilla sekä myös finanssipolitiikassa – onneksi, sillä muuten globaalinen finanssikriisi johtaisi varmuudella syvään lamaan.

Keynes korosti 1930-luvulla talouspolitiikan vastuuta itseään ruokkivan laman estämisessä. Tuo oppi on ymmärrettävästi taas ajankohtainen – syntyihän se nykyistä kehitystä muistuttavissa oloissa.

Sixten Korkman

Kirjoittaja on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen Etlan toimitusjohtaja.